

TÜRKİYE'DE YERYÜZÜ ŞEKİLLERİNİN OLUŞUMU

- ◆ Türkiye'de yeryüzü şekillerinin tamamı aynı jeolojik zamanda oluşmamıştır.
- ◆ Kırşehir, Bitlis, Saruhan, Menteşe, Yıldız Dağları I. jeolojik zamanda (Paleozoik) oluşan Türkiye'nin en eski kara kütleleridir.
- ◆ İç Anadolu Bölgesindeki linyit yatakları ile Toroslar ve Kuzey Anadolu dağları, Güneydoğu Anadolu petrol yatakları III. jeolojik zamanda (Neozoik) oluşmuştur.
- ◆ Karadeniz, Marmara, Boğazlar, Ege Denizi ve Türkiye'deki yükseltiler ise dördüncü jeolojik zamanda oluşurlar.

Not:

Türkiye genç bir kara kütleline sahip olduğu için önemli deprem kuşağında yer almaktadır.

TÜRKİYE'NİN DAĞLARI

- ◆ **Jeosenkinal:** Tortulanmanın olduğu büyük, derin çukurlar.
- ◆ **Oroijeniz:** Okyanus tabanlarında oluşan jeosenkinalerde biriken tortuların yanlardan büyük kara kütlelerinin basıncı ile kıvrım ve kırıklar halinde su yüzeyine çıkmasıdır.

TÜRKİYE'DE III JEOLJİK ZAMAN-DA OLUŞAN KIVRIM DAĞLAR

- ◆ **Kuzey Anadolu'da:** Bolu, Köroğlu, Küre, Ilgaz, Canik, Giresun, Rize, Yalnızçam, Çimen, Kop ve Dağları.
- ◆ **Akdeniz Bölgesi'nde:** Dedegöl, Akdağ, Geyik, Bey dağları, Bolkar, Aladağ, Tahtalı, Binboğa.
- ◆ **Doğu Anadolu'da:** Mercan dağları, Karasu Aras dağları.
- ◆ **Batı Anadolu'da:** Murat Dağı, Eğrigöz dağları, Sandıklı, Şaphane dağı.
- ◆ **Marmara Bölgesi'nde:** Samanlı Dağı, Işıklar, Kuru dağları.

COĞRAFYA

TÜRKİYE'DE YERYÜZÜ ŞEKİLLERİNİN OLUŞUMU

VOLKANİK DAĞLAR

- ◆ Türkiye'de volkanik gelişmeler üçüncü zamanda başlar.
- ◆ Türkiye'de volkanik gelişmelerin etkili olduğu alanlar
 - * Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Ege
- ◆ Türkiye'de volkanik hareketlerin en etkili olduğu alan Doğu Anadolu Bölgesidir.
- ◆ Türkiye'deki başlıca Volkanik dağlar:
 - * **İç Anadolu Bölgesi:** Erciyes Dağı, Karacadağ, Hasan Dağı, Melendiz, Karadağ
 - * **Güneydoğu Anadolu Bölgesi :** Karacadağ
 - * **Doğu Anadolu Bölgesi'nde :** Ağrı, Nemrut, Süphan, Tendürek.
 - * **Marmara Bölgesi:** Uludağ (İç püskürük)
 - * **Ege Bölgesi:** Manisa kula volkanı

PLATO: Akarsular tarafından derin vadiler halinde yarılmış yüksek düzlüklerdir. Türkiye'deki bütün bölgelerde platolara rastlanır.

OVALAR: Akarsular tarafından yarılmamış deniz seviyesine yakın düzlüklerdir. Türkiye'deki ovaların çoğu akarsuların taşıdığı alüvyonlarla oluşan delta ovalarıdır.

TÜRKİYE'NİN BAŞLICA DELTA OVALARI:

Karadeniz de: Çarşamba, Bafra ovası
Ege de: Edremit, Bakırçay, Gediz (Menemen), Küçük Menderes (Selçuk), Büyük Menderes (Balat) ovaları
Akdenizde :Çukurova ve Silifke ovaları.

Not:

Çukurova Türkiye'nin en büyük delta ovalarıdır.

ÇÖKÜNTÜ OVALARI:

İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesindeki ovaların çoğu çökme sonucu meydana gelen çukurların alüvyonlarla dolması sonucunda oluşmuştur. Ayrıca yükseltileri de kıyı ovalarına göre fazladır.

TÜRKİYE’NİN ÖNEMLİ ÇÖKÜNTÜ OVALARI:

Erzincan, Erzurum, Pasinler, Iğdır, Muş, Malatya, Konya, Kayseri, Eskişehir, Bolu, Düzce, Erbaa, Turhal, Niksar ve Suluova, Suruç, Altınbaşak, Ceylanpınar

TEKNOTİK VE KARSTİK OLAYLAR SONUCU MEYDANA GELEN OVALAR:

Muğla, Korkuteli, Kestel, Elmalı, Acıpayam ve Tefenni Ovaları, Tavas

TÜRKİYE’DE AKARSULARIN OLUŞTURDUĞU YERŞEKİLLERİ

Akarsular doğaya iki şekilde etki eder.

1. AŞINDIRMA :**◆ Aşındırmaya neden olan etkenler :**

- * Yatak eğimi
- * Su miktarı
- * Bitki örtüsü
- * Akarsuyun yükü
- * Zemindeki kayaçların yapısı

◆ Türkiye’de aşındırma sonucu meydana gelen belli başlı şekiller :

- * **Vadi:** Akarsuların yataklarını boyuna ve enine aşındırdıkları şekillerdir.

Belli başlı vadi şekilleri :

ÇENTİK VADİ: Bu tür vadilere çoğunlukla dağlık alanlarda rastlanır. "V" harfi şeklinde olup henüz vadi tabanı oluşmamıştır. Çoğunlukla Akarsu yatağının yukarı çıkırında oluşurlar.

BOĞAZ VADİ:

- ◆ İki düzlük arasında bulunan sert kayaların akarsular tarafından derinliğine aşındırması ile oluşan vadilerdir.
- ◆ Bu tür vadilerde aşındırma enine olduğundan vadi "U" harfine benzer dolayısı ile de ulaşımına çok elverişlidir.
- ◆ Yeşilirmak ve Kızılırmak vadileri boğaz vadi olup ulaşımına elverişlidir.

KANYON VADİ:

Karstik arazilerde akarsular tarafından derinlemesine yarılan basamaklar şeklindeki vadilerdir. Göksu vadisi ve Ihlara Vadisi tipik kanyon vadilerdir.

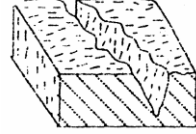
TABANLI VADİ:

- ◆ Enine aşındırma sonucu oluşan vadilerdir.
- ◆ Bu tür vadiler genellikle akarsuların orta çıkırında oluşur. Bu oluşumun gerçekleşmesi büyük ölçüde su miktarının fazlalığına ve eğimin azlığına bağlıdır.
- ◆ Enine vadilere en çok Ege Bölgesinde rastlanır.

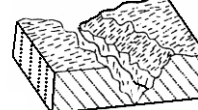
SEKİ: Bazı vadilerin yamaçlarında oluşan ve basamaklara benzeyen şekillerdir.

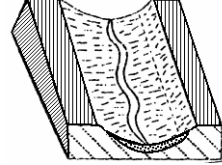
Çentik vadi

Boğaz (yarma) vadi

Kanyon vadi

Geniş tabanlı vadi

MENDERES:

- ◆ Bazı akarsularda eğim çok az olduğu için sular çeşitli büküm ve kıvrımlar yaparak akarlar bu bükümlere menderes denir.
- ◆ Ege bölgesindeki Büyük ve Küçük Menderes ırmakları bu tarz oluşumların en tipik örnekleridir.

PERİ BACALARI:

- ◆ Volkan tüplerinden oluşan bazı arazilerde selinti suları tarafından oluşturulan şekillerdir.
- ◆ En tipik örneklerine Ürgüp, Nevşehir ve Göreme’de rastlanır.

KIRGIBAYIR:

- ◆ Bitki örtüsü bakımından fakir geçirimsiz yamaç yüzeylerinde oluşan girinti ve çıkıntılı şekillerdir.
- ◆ Kırgıbayır tarzı oluşumlar en çok Nevşehir’de görülür.

DEV KAZANI: Çağlayan ve çavlanların döküldüğü derin çukurlardır.

PENEPLEN (YONTUK DÜZ)

- ◆ Aşındırmanın son aşamasında akarsular taşıdıkları çeşitli materyalleri çukur yerlere biriktirerek yüksek ve çukur yerler arasındaki farkı en aza indirirler. Bu şekilde oluşan düzlüklere peneplen denir.
- ◆ Türkiye birinci zamanda peneplen halinde olup dördüncü zamanda yükselmiştir.

BİRİKİNTİ ŞEKİLLERİ

KUM ADASI: Eğimin az olduğu yerlerde bazı akarsuların orta çıkırında oluşan kum çakıl ve çeşitli materyallerin oluşturduğu tepeliklerdir.

BİRİKİNTİ KONİSİ:

- ◆ Fazla eğimli yamaçlardan inen akarsuların taşıdıkları materyallerin oluşturduğu koni yada yelpaze şeklindeki oluşumlardır.
- ◆ Eskişehir’in İnönü ilçesinin bir kısmı birikinti yelpazesi üzerinde kurulmuştur.

KARSTİK ŞEKİLLER

Türkiye'de karstik arazilerde akarsuların aşındırdıkları çeşitli şekiller en çok Toroslar, Taşeli Platosu, Çankırı, Sivas ve Tuz Gölü dolaylarında görülür.

BELLİ BAŞLI KARSTİK ŞEKİLLER:

1. KARSTİK ALANLARDA OLUŞAN AŞINDIRMA ŞEKİLLERİ

LAPYA:

- ◆ Karstik oluşumların en küçüğüdür.
- ◆ Derinliği bazen birkaç santim bazen de birkaç metreyi bulan oyuklardır.
- ◆ En çok Toroslar, Bolkar Dağları ve Aladağların yamaçlarında görülür.

DOLİN:

- ◆ Kalkerli arazilerde oluşan büyük çaplı çukurlardır.
- ◆ Çoğunlukla Taşeli Platosunda görülür.

UVALA: Birkaç dolinin yan yana oluşması ile meydana gelen büyük çukurlardır.

POLYE: Birkaç uvalanın yan yana gelmesi sonunda oluşan çukurluklardır. Bazı polyeler tabanları çeşitli tortularla örtülerek göl ovalarını oluştururlar. Ülkemizde Muğla, Korkuteli, Elmalı ve Kestel ovaları bu şekilde oluşmuş göl ovalardır.

DÜDEN: Polyelerin tabanlarında suların akarak kaybolduğu yerlerdir.

OBRUK: Karstik alanlarda yer altı mağaraların çökmesi sonucunda oluşan ve çapları bazen birkaç yüz metreyi bulanan çukurlardır. Bazı obrukların tabanlarında göl vardır. Bu tarz oluşumların en tipik örneklerine Konya ve Silifke yörelerinde rastlanır. Konya'daki Kızören Obruğu, Silifke'deki Cennet ve Cehennem Obrukları gibi

MAĞARA: Yer altı sularının aşındırarak ve çözerek oluşturduğu oyuklardır. Yurdumuzda bu tarz oluşumların en tipik örnekleri :

- * Karain – Antalya
- * Narlıkuyu – Mersin
- * Damlataş – Alanya
- * İnsuyu – Burdur
- * Dumanlı – Manavgat

2. KARSTİK ALANLARDA OLUŞAN BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ

TRAVERTEN: Su içerisinde buluna kalsiyum karbonat ve benzeri minerallerin zamanla suyun buharlaşması sonucu oluşturduğu birikinti şekilleridir. Tipik örnekleri Antalya ve Pamukkale'deki oluşumlardır.

SARKIT: Buharlaşma sonunda bazı mağara tavanlarından sızan suların içindeki kalsiyum karbonat minerallerinin oluşturduğu ve tavandan aşağıya doğru sarkan şekillerdir.

DİKİT: Aynı şekilde yere damlayan su sızıntılarının içindeki minerallerin oluşturduğu yukarıya doğru uzanan birikintilerdir.

SÜTUN: Sarkıt ve dikitlerin birleşmesi ile oluşan şekillerdir.

3. TÜRKİYE'DE BUZULLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

◆ Türkiye'de buzulların aşındırma ve biriktirmesi sonucu oluşan şekiller en çok yüksek yerlerde görülür. (2200-3000m)

◆ Buzul şekillerinin görüldüğü önemli dağlar:

- * Marmara Bölgesi – Uludağ
- * Karadeniz Bölgesi – Kaçkar, Yalnızçam, Mesçit
- * Akdeniz Bölgesi – Beydağları, Bolkar, Akdağ ve Sultan Dağları
- * Doğu Anadolu Bölgesi – Ağrı, Süphan, Bingöl dağları, Buzul Dağı, İkiyaka Dağları
- * İç Anadolu Bölgesi – Erciyes Dağı

BUZUL VADİSİ: Buzulların oluşturduğu "U" biçimindeki aşındırma şekilleridir.

HÖRGÜÇ KAYA: Buzulların hareket ettiği yüzeyde yumuşak kayaları kolay aşındırırken aşınmayan ya da geç aşınan kayaların meydana getirdiği çıkıntılardır.

MOREN: Buzulların oluşturduğu birikintilerdir.

BUZUL GÖLLERİ: Buzulların aşındırması sonunda oluşan çukurların su ile dolarak meydana getirdiği göllerdir. Bu tür oluşumlara sirk gölleri de denir. Ağrı, Erciyes, Bolkar ve Aladağ dağlarında buzul gölleri vardır.

Not:

Türkiye'nin en büyük buzulu Güneydoğu Toroslardaki **Uludoruk** buzuludur.

4. RÜZGARLARIN OLUŞTURDUĞU ŞEKİLLER

- ◆ Rüzgarların aşındırma ve biriktirme yapmasını kolaylaştıran önemli etkenler:
 - * Toprağın yapısı
 - * Rüzgarın hızı
 - * İklim ve bitki örtüsü

Not: Rüzgar aşındırmalarına en çok çöllerde ve bitki örtüsü tahrip edilmiş arazilerde rastlanır.

Türkiye'de rüzgar aşındırması ve biriktirmesi ile oluşan başlıca şekiller:

- ◆ **KUMUL:** Rüzgarların oluşturduğu kum tepeleridir.
- ◆ **BARKAN:** Hilal şeklini almış kumullardır.

Not: Türkiye'de kumulların çokça görüldüğü yerlerin başında Konya ve Karapınar gelir.

- ◆ **MANTAR KAYALAR:** Bazı büyük kayaların yumuşak olan alt kısımlarının üst kısımlara göre fazlaca aşınması sonunda oluşmuş şekillerdir. En fazla Nevşehir taraflarında görülür.
- ◆ **KIYI KUMULLARI:** Kıyılarda oluşan bu tür kumulların yurdumuzdaki en tipik örneklerine Çukurova, Seyhan, Ceyhan, Göksu, Çeşme, Kumköy, Şile ve Karasu civarlarında rastlanır.

5. DALGA VE AKINTILARIN MEYDANA GETİRDİĞİ ŞEKİLLER

- ◆ **FALEZ (Yalıyar) :** Dalgaların aşındırması sonunda kıyılarda oluşan diklikler.
- ◆ **KIYI KORDONU:** Dalga ve akıntılar taşıdıkları kum ve çakıl gibi çeşitli maddelerin birikmesi ile oluşan ve denize dil gibi uzanan şekiller. Çukurova, Çarşamba ve Bafra deltaları ile Fethiye ve Köyceğiz'de kıyı kordonlarının tipik örnekleri vardır.
- ◆ **TOMBOLO:** Kıyı kordonlarının bir adayı karaya bağlaması sonucu oluşan şekillerdir. Örneğin Kapıdağ yarımadası ve Sinop bu şekilde oluşmuştur.
- ◆ **LAGÜN (Deniz kulağı):** Kıyı kordonlarının bir koyun etrafını çevirmesi sonucu oluşan şekillerdir. Durusu, Büyük ve Küçükçekmece Gölleri birer lagündür.

TÜRKİYE'DE ÖNEMLİ KIYI ŞEKİLLERİ

Kıyılarda çeşitli şekillerin oluşmasına etki eden faktörler:

- * Gelgit olayları
- * Tektonik olaylar
- * Akıntılar
- * Dalgalar

◆ **KIYI SEKİSİ:** Karaların yükselmesi bazen de deniz sularının çekilmesi ile oluşan şekillerdir.

◆ **BOYUNA KIYI:** Boyuna kıyının en tipik örneği Karadeniz'de görülür. Burada Sinop dışında doğal liman yoktur. Kıyılarda falezler fazladır. Dağlar kıyılara paralel olarak uzanır. Teke Yarımadası dışında Akdeniz de boyuna kıyı özelliği gösterir.

◆ **ENİNE KIYI:** Ege'deki kıyı şekilleri olup dağlar denize dik olarak uzanır. Aralarında geniş ovalar vardır. Girinti ve çıkıntıları boldur.

◆ **RIA TİPİ KIYILAR:** İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Haliç bu tür kıyılardır.

◆ **DALMAÇYA TİPİ KIYILAR:** Teke Yarımadası ve Kaş yöresinde görülür. Girinti ve çıkıntılar fazladır. Kıyıya yakın ada ve yarımadaslar fazladır.

Not:

1. Buzul vadilerinin denize girinti yapması ile oluşan fiyort tipi kıyılara Türkiye'de rastlanmaz.
2. Türkiye'de bazen yer kaymaları ve göçmeleri de önemli şekiller oluştururlar. Örneğin yer kayması nedeniyle önü kapanan bir akarsu vadisinin gerisinde göl oluşabilir. Tortum Gölü ve Trabzon'daki Sera Gölü bu şekilde oluşmuştur.

TÜRKİYE'NİN YERYÜZÜ ŞEKİLLERİNİN OLUŞUMU

CEVAPLI TEST-1

1. Türkiye'nin bölümlerinden hangisi birinci jeolojik zamanda oluşmamıştır?

- A) Yıldız Dağları
- B) Saruhan
- C) Kırşehir
- D) Bitlis
- E) İstanbul Boğazı

2. I. Deniz çanaklarındaki tortulanma alanları
II. Büyük kara kütlelerinin basıncı ile deniz dip-
rindeki tortulların yükselerek oluşturduğu şekil-
ler
III. Kıvrımlarla alçalan şekiller
IV. Mağmanın yeryüzüne çıkması

Yukarıdaki tanımlar hangi seçenekte doğru ola-
rak sıralanmıştır?

	Jeosen- klinal	Sen- klinal	Anti- klinal	Volka- nizma
A)	I	III	II	IV
B)	I	II	IV	III
C)	II	I	III	IV
D)	III	II	I	IV
E)	I	III	II	IV

3. Aşağıdakilerden hangisi kuzey Anadolu'da kıvrımlarla oluşan dağlardan biri değildir?

- A) Küre
- B) Bolu
- C) Canik
- D) Dedegöl
- E) Çimen

4. Kıtaların basıncı ile jeosenklinallerin kırılarak yük-
selmesine horst, çukurlaşmasına ise graben adı
verilir.

Aşağıdaki oluşumlardan hangisi horstlara ör-
nek olarak gösterilemez?

- A) Bozdağlar
- B) Yunt Dağları
- C) Madra
- D) Aydın Dağı
- E) Erciyes Dağı

5. Türkiye'de horst ve graben oluşumları en çok
hangi bölgede bulunmaktadır?

- A) Akdeniz
- B) Marmara
- C) Ege
- D) İç Anadolu
- E) Doğu Anadolu

6. I. Türkiye'de volkanizmanın en etkili olduğu bölge
II. Batı Anadolu'da volkanizmanın en etkili olduğu
yöre
III. Doğu Karadeniz Bölgesindeki kıyı ile iç kesim-
ler arasında ulaşımı sağlayan doğal geçitlerden
biri
IV. İskenderun Körfezini Amik ovasına bağlayan
geçit

Yukarıdaki tanımlar hangi seçenekte doğru ola-
rak sıralanmıştır?

	Doğu Anadolu	Kula Yöresi	Belen Geçidi	Kop Ge- çidi
A)	I	III	II	IV
B)	I	II	IV	III
C)	I	III	IV	II
D)	II	I	III	IV
E)	III	IV	II	I

7. Aşağıdakilerden hangisi Güney Anadolu Dağlarından biri değildir?

- A) Tahtalı B) Binboğa C) Bolkar
D) Dedegöl E) Köroğlu

8. Türkiye'nin en yüksek dağı hangisidir?

- A) Erciyes B) Ağrı
C) Nemrut D) Süphan
E) Cudi

9. Türkiye'deki kıvrım dağların en yüksek noktası hangisidir?

- A) Ağrı B) Nemrut
C) Uludoruk D) Kaçgar
E) Tendürek

10. Akarsular tarafından derince yarılmış engebeli ve geniş düzlükler hangi isimle anılırlar?

- A) Plato B) Ova
C) Peneplen D) Horst
E) Delta

11. Aşağıdakilerden hangisi İç Anadolu Bölgesindeki platolardan biri değildir?

- A) Haymana B) Cihanbeyli
C) Obruk D) Bozok
E) Yazılıkaya

12. Aşağıdaki ovalardan hangisi oluşum özelliklerine göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Çukurova B) Çarşamba
C) Silifke D) Bafra
E) Tosya

13. I. Korkuteli
II. Elmalı
III. Kestel
IV. Erbaa

Yukarıdaki ovalardan hangisi ya da hangileri karstik alanlarda oluşmamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız IV C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

14. I. Kayseri
II. Konya
III. Eskişehir

Yukarıdaki ovalardan hangisi ya da hangileri epirojenik hareketler sonucu oluşan çanaklarda yer alır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

15. Türkiye'de en geniş plato alanları hangi bölgededir?

- A) İç Anadolu B) Akdeniz C) Karadeniz
D) Ege E) Marmara

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E	A	D	E	C	B	E	B	C	A	E	E	B	E	A

TÜRKİYE'NİN YERYÜZÜ ŞEKİLLERİNİN OLUŞUMU CEVAPLI TEST-2

1. Türkiye'nin en geniş delta ovası hangisidir?

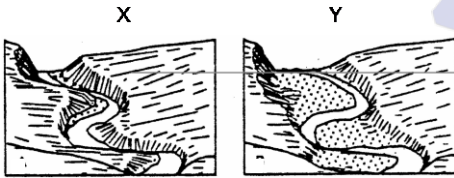
- A) Bafra B) Çarşamba
C) Çukurova D) Yenişehir
E) Amik

2. I. Yükseltisi deniz seviyesine yakındır
II. Asi ırmağı tarafından sulanır
III. Çöküntü alanda oluşmuştur

Yukarıda bazı özellikleri belirtilen ova hangisidir?

- A) Amik Ovası B) Çukurova
C) Adana Ovası D) Silifke Ovası
E) Göksu Deltası

3.

Yukarıda "X" ve "Y" ile ifade edilen şekiller hangi oluşumlara örnek olarak gösterilebilir?

<u>X</u>	<u>Y</u>
A) Enine AşınmaMenderes	
B) Çentik Vadi	Kanyon
C) Antiklinal	Senklinal
D) Yalılar	Lagün
E) Lagün	Çentik Vadi

4.

P

Q

Yukarıda "P" ve "Q" ile gösterilen şekiller hangi oluşumlara örnek olarak gösterilebilir?

<u>P</u>	<u>Q</u>
A) Kıyı Oku	Falez
B) Lagün	Taraça
C) Falez	Taraça
D) Horst	Graben
E) Falez	Graben

5. Bazen bir kıyı kordonunu herhangi bir adayı kıyı ile birleştirebilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu oluşuma örnek olarak gösterilebilir?

- A) Kapıdağ Yarımadası B) Bafra Ovası
C) Göksu Deltası D) Kumköy
E) Şile

6. Kıyı okları bazen koyların önünü kapatarak lagün denilen gölleri oluştururlar.

- I. Durusu
II. Büyükçekmece
III. Küçükçekmece

Göllerinden hangisi ya da hangileri lagünlere örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

7. Aşağıdaki kıyı tiplerinden hangisine Türkiye’de rastlanmaz?

- A) Enine kıyı B) Boyuna kıyı
C) Fiyort kıyı D) Ria kıyı
E) Dalmaçya kıyı

8. Aşağıdakilerden hangisi rüzgar aşındırması ile oluşan şekillerden biridir?

- A) Moren B) Falez
C) Mantar kaya D) Lagün
E) Sarkıt

9. Rüzgârların etkisi ile oluşan hilal şeklindeki kum birikintilerine ne ad verilir?

- A) Kumul B) Barkan
C) Höyük D) Peneplen
E) Mantar kaya

10. Türkiye’deki bazı delta ovalarında, kumsallar ve kıyılarda, rüzgârın etkisi ile kıyı kumulları oluşmuştur.

Aşağıdakilerden hangisinde bu oluşumlara rastlanmaz?

- A) Çukurova B) Ceyhan C) Seyhan
D) Şile E) Amasra

11. Türkiye’de yer şekillerinin oluşumunda rolü en az ve en çok olan etkenler hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Buzul - Akarsu B) Buzul - Rüzgâr
C) Akarsu - Dalga D) Akıntı - Buzul
E) Buzul - Dalga

12. I. Morenler
II. Hörgüç kaya
III. Sirk gölleri
IV. Mantar kaya

Yukarıdaki şekillerin hangisinin ya da hangilerinin oluşumunda buzulların etkisi görülmez?

- A) Yalnız I B) Yalnız IV C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

13. Buzulların aşındırdığı çukurların su ile dolarak oluşturdukları göllere sirk gölleri denir.

Aşağıdaki dağların hangisinde sirk göllerine rastlanmaz?

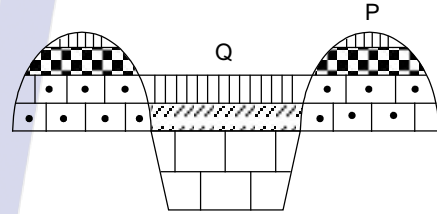
- A) Erciyes B) Bolkar C) Kaçkar
D) Aladağ E) Yunt Dağı

14. Epirojenik hareketler sonucunda oluşan çukurlar sularla dolarak tektonik gölleri meydana getirmişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi tektonik göllere örnek olarak gösterilemez?

- A) İznik B) Ulubat C) Manyas
D) Tuz Gölü E) Erçek

15.

Yukarıdaki şekilde Q ve P ile gösterilen yerlere ne ad verilir?

P	Q
A) Dolin	Polye
B) Uvala	Düden
C) Horst	Graben
D) Lapy	Düden
E) Obruk	Lapy

16. Türkiye’de aşağıdakilerden hangisi dalmaçya kıyı tipine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Teke Yarımadası
B) Kapıdağ Yarımadası
C) Çanakkale Boğazı
D) Doğu Karadeniz
E) Güney Marmara

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
C	A	A	C	A	E	C	C	B	E	A	B	E	E	C	A